

UTVECKLING AV FASTIGHETSFÖRETAGANDE I OFFENTLIG SEKTOR

Sök EU-stöd 2013

Energibesparingsstöd för offentliga lokaler

UFOS

Magnus Kristiansson, 08-452 79 33

Jonas Hagetoft, 08-452 79 52

Sonja Pagrotsky, 08-452 76 26

fornamn.efternamn@skl.se

Post: 118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20

www.offentligafastigheter.se

Förord.....	3
Därför ger EU stöd till energiåtgärder.....	4
Så fungerar EU:s stödprogram	4
Projektorganisation.....	5
Koordinatorns roll	6
Tidsåtgång	6
Finansiering	6
Passande projekt för EU-program inom energi	7
Att skriva en EU-ansökan	8
Struktur och innehåll i en EU-ansökan.....	9
Lär av andra som har lyckats.....	10
Genomförande och uppföljning.....	10
Ekonomi	11
Rapporter och dokumentation	11
Spridning av resultat	11
Uppföljning och utvärdering	11
Fem goda exempel.....	12
Renovering till passivhus i Alingsås ger mervärde	12
IT ska sänka energiförbrukning i Botkyrka, Lyon och Manchester	14
EU-projekten förstärker energiarbetet i Västernorrland.....	16
EU-projekt höjde ribban på energiområdet i Växjö.....	18
Sex länder utvecklar individuell mätning	20
Att söka EU-stöd för energieffektivisering av offentliga fastigheter och lokaler 2013.....	22
Intelligent Energy Europe 2 (IEE2).....	22
MLEI – PDA, en del av IEE2 med särskilda kriterier.....	24
Build Up Skills – en del av IEE med särskilda kriterier.....	25
ELENA	26
European Energy Efficiency Fund – EEEF	28
EU:s sjunde ramprogram (FP7)	29
Referenser.....	32

Förord

Det finns många program från vilka fastighetsägare kan söka EU-stöd för energibesparingsåtgärder. Trots detta är det få svenska offentliga fastighetsorganisationer som söker EU-medel, fastän det finns ett behov av energieffektiva åtgärder. Det vill vi ändra på.

I detta PM får du vägledning om hur du kan ansöka om EU-stöd för energi-effektiviseringsarbeten i offentliga fastigheter och lokaler. Vi har gjort en genomgång av de möjligheter som finns för offentliga fastighetsorganisationer att söka EU-stöd med information om vilka program som finns, vad de har för syfte och inriktning samt vilken typ av projekt de ger stöd till. Vi har också intervjuat konsulter som är specialiserade på att ansöka om EU-medel. De delar med sig av sina bästa råd om hur man lägger upp arbetet för att framgångsrikt ansöka om EU-medel. Du kan också läsa om offentliga fastighetsorganisationer som har lyckats få EU-stöd. Vi berättar hur de gick till väga när de valde program, hur de tog sig an sin ansökan och om deras råd till andra som funderar på att ansöka om EU-medel.

Detta projekt har initierats och finansierats av Utveckling av fastighetsföretagande i offentlig sektor (UFOS). Här ingår Sveriges Kommuner och Landsting, Akademiska Hus, Fortifikationsverket samt Samverkansforum för statliga byggherrar och förvaltare genom Statens fastighetsverk och Specialfastigheter. Detta projekt har också stöttats ekonomiskt av Energimyndigheten.

PM:et har författats av Ann-Sofie Borglund, Mitt Ordval.

Magnus Kristiansson, Sveriges Kommuner och Landsting, har varit projektledare.

Stockholm i september 2012

Därför ger EU stöd till energiåtgärder

EU arbetar på många sätt för att skapa ett Europa med säker och hållbar energi till konkurrenskraftiga priser mot bakgrund av att EU är beroende av importerad energi. Idag är majoriteten av den energi som används i Europa importerad, exempelvis importeras 80 procent av oljan och 60 procent av naturgasen, och andelen importerad energi fortsätter att öka. EU behöver i större utsträckning använda den energi som finns inom unionen, men också minska användningen av energi. EU-parlamentet antog 2008 ett klimat- och energipaket med 20/20/20-mål. Målen innebär att EU:s utsläpp av växthusgaser ska minska med 20 procent till år 2020 jämfört med 1990 års nivå, att minst 20 procent av EU:s energianvändning ska komma från förnybara energikällor år 2020 samt att primärenergianvändningen ska minska med 20 procent till 2020 jämfört med 2005.

Energiåtgärder i fastighetsbranschen är viktiga för att EU ska kunna nå dessa målsättningar. Branschen kan minska sin energianvändning samt i större utsträckning använda el och värme producerad av energikällor som är skonsamma för miljön. Det finns därför flera EU-program från vilka man kan söka stöd för just den typen av åtgärder.

I Sverige står fastighetsbranschen för cirka 40 procent av energianvändningen och det finns stor potential för effektivisering. För en del av dessa effektiviseringsåtgärder kan man som fastighetsägare söka EU-stöd.

På följande sidor beskriver vi hur EU:s stödprogram fungerar, vad som är viktigt att tänka på vid en EU-ansökan och vilken typ av energiprojekt som passar att söka bidrag till. Texterna är baserade på intervjuer med konsulterna Ulf Castenfors på GIA Sweden AB, Heidi Hautajärvi på KanEnergi Sweden AB och Helena Lindquist på LightSwitch AB. De har under många år arbetat med offentlig finansiering från EU.

Så fungerar EU:s stödprogram

EU erbjuder finansiell hjälp på tre nivåer: inom unionen, nationellt och regionalt. Inom unionen drivs framförallt så kallade transnationella program, vilket innebär att det normalt krävs att företag, organisationer eller universitet från flera länder deltar i projekten. EU-stöd som delas ut på nationell och regional nivå kan däremot sökas av enskilda företag i ett enskilt land. Där finns inte heller något krav på samarbete med andra företag eller organisationer.

EU:s stödprogram delas in efter inriktning och syften. De sektorsinriktade, transnationella och regionala programmen kräver oftast att minst tre partners deltar, varav minst två från EU-länder. I nästan alla program får även Norge och kandidatländerna delta, men de ekonomiska villkoren kan variera vilket framgår av anvisningarna för respektive EU-program.

Nationella och regionala program kräver medverkan av partners inom Sverige respektive inom den egna regionen. Möjlighet till internationell samverkan kan finnas även i dessa typer av program, men är inte i fokus.

De internationella programmen bygger ofta på att det ska vara flera partners som deltar i projektet. Om ni ska delta i ett sådant projekt, använd i första hand de etablerade internationella kontakter ni redan har, för det handlar om stora projekt där det krävs att man kan lita på varandra och att alla verkligen vill satsa på samarbete i ett internationellt projekt. Om ni inte har några internationella kontakter inom energiområdet som passar för projektet kan ni använda de nätverk som finns för att söka partners. Två av de stora nätverken är Cordis, som drivs av EU-kommissionen och Enterprise Europe Network, som ingår i EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation, CIP. De har digitala databaser med aktörer som vill ingå i EU-projekt. Läs mer: <https://cordis.europa.eu/partners/web/guest/home> och www.enterpriseurope.se

På Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) hemsida finns en lista över organisationer och nätverk på europeisk och internationell nivå där SKL eller medlemmar i SKL är aktiva. Läs mer:

www.skl.se/eu

Ofta efterfrågas i EU-programmen att projekten ska bygga på ett brett partnerskap med partners från olika beslutsnivåer i samhället samt från olika kompletterande sektorer. Till exempel kan en projektansökan ha större chans till stöd från EU om projektet bygger på samarbete mellan flera kommuner, samtidigt som region, länsstyrelse, statliga verk och eventuellt representanter från akademien, föreningar och näringslivet deltar.

Projektorganisation

En partner, projektägaren (oftast detsamma som koordinator), ansvarar helt för projektet gentemot EU. Arbetsfördelningen i övrigt mellan de olika deltagarna bestäms inom projektet. Det är viktigt att göra klart i förväg vem som ska göra vad och vem som ska ersättas för vad, samt vilka delar som ingår i projektet och vilka delar som respektive partner förväntas hantera på annat sätt. Skriv helst redan i ansökan ett partneravtal som reglerar arbetsinsats och pengaflöden så att detta är klart när projektet ska starta. Detta är obligatoriskt i vissa program.

Alla partners måste från projektstart också ha klart för sig vilka målen med projektet är. Projektet ska utgå från vad som angetts i ansökan och de villkor som ställs vid beslutet om finansiering. Vad ska levereras? Har projektet fått speciella villkor? För att visa att projektet genomförs enligt plan finns kvantitativa indikatorer som noggrant ska följas upp.

Koordinatorns roll

I varje projekt ska det finnas en koordinator som håller samman projektet och svarar för redovisningen och kontakten med EU, men också gentemot andra externa intressenter. Som koordinator är man ansvarig för ansökan och, om man får pengar, se till att regelverk och tidsramar hålls. Koordinator sköter också all rapportering till EU och begär in rapportering från alla som deltar i projektet.

Den som inte har deltagit i ett EU-projekt tidigare, bör inte börja med att vara koordinator, eftersom det kräver en stor arbetsinsats och erfarenhet från tidigare EU-projekt är en stor fördel. Om man har erfarenhet från EU-projekt och vill vara den som styr projektet, kan det däremot vara en utvecklande roll. Fördelen är att man lär sig mycket av projektet och lär känna aktörerna närmare än vad som är vanligt när man enbart deltar i projektet. Självklart måste man också vara en person som passar för dessa uppgifter, för det krävs stor organisationsförmåga, social kompetens och språkkunnighet.

Som koordinator bör man i ett tidigt skede se till att alla parter känner sig delaktiga och ansvariga för att bidra till projektets mål. Det är därför väl investerad tid att tidigt i projektet ägna sig åt att skapa goda relationer och förtroende.

Tidsåtgång

Det tar mellan 1 till 3 år från en första projekttid till ett beslut om godkännande eller avslag, beroende på från vilket program man ansöker om pengar. Den tid det tar att förbereda ett EU-projekt varierar och beror främst på hur stort projektpartnerskap som ingår i projektförberedelserna och om man söker EU-stöd för ett projektsamarbete inom ett regionalt partnerskap, mellan ett par länder eller mellan flera olika länder. Ju fler partners och ju fler länder som ingår desto längre förberedelsetid.

Finansiering

Inom många program är projekten ganska stora, 3–5 miljoner euro (25–50 miljoner kronor). EU-bidraget brukar vara 50 procent, men kan variera från 30 upp till 100 procent beroende på program. Det är dock mycket ovanligt att bidraget täcker hela projektet. Resterande andel kan vara kontantinsats, arbetsinsats eller lån av laboratorium från deltagande partners, vilket kallas medfinansiering.

De flesta program ger inte möjlighet till investeringar utan syftar till att utveckla idéer, arbetsformer och nätverk. I dessa fall kan arbetsinsatsen utgöra 95 procent av medfinansieringen och kontantinsatsen blir mycket liten. Man kan även söka bidrag från andra håll i Sverige, till exempel nationella organ eller regionen, och därmed få en del av kostnaden för arbetsinsats täckt. Med projektansökan till EU ska det bifogas en avsiktsförklaring från samtliga partners som styrker medfinansieringen.

I vissa regionala program kan det finnas krav på att en offentlig aktör medfinansierar projektet.

Passande projekt för EU-program inom energi

”Driv inte projekt enbart för att få bidrag. Sök istället medel för projekt/investeringar som är beslutade och genomförs på affärsmässiga och ekonomiska grunder” Ulf Castenfors, GIA Sweden AB

När passar det att söka EU-medel till energiprojekt? Förenklat kan man säga att det ska ni göra varje gång ni ser över era finansieringsmöjligheter för sådana projekt. Då bör ni undersöka om projektet kan delfinansieras med hjälp av EU-medel. Det kan också finnas ett mervärde i att samarbeta med andra kring de energiåtgärder ni tänker genomföra och på så sätt skapa kunskapsutbyte och utveckla era idéer. Det är också en fördel om det finns en innovationsgrad i projektet. I vissa program ställs krav på en viss innovationsgrad. EU kräver också i de flesta fall att pengarna ska gå till ett specifikt projekt och inte till löpande verksamhet. Det finns dock vissa program som stödjer löpande verksamhet men det är mindre vanligt.

För att ta reda på om ett projekt/investering passar för EU-finansiering bör ni kunna besvara följande frågor:

- Vad är syftet med projektet?
- Hur ska det genomföras?
- Vad har projektet för budget?
- Vilken är tidsplanen?
- Vilka partners ska/kan vi ha med i projektet?
- Är vårt projekt innovativt?

När dessa frågor besvarats framgår det tydligare vilket projekt ni ska driva och ni får också delvis svar på om det passar för ett EU-program. Generellt sett kan man säga att ju större budget ett projekt har desto större anledning att söka pengar. Ett projekt på någon enstaka miljon som pågår under några månader är oftast inte lämpligt för EU-program. Däremot kan sådana projekt finansieras genom nationella program.

Om projektet verkar vara lämpligt som EU-projekt är nästa steg att undersöka om det finns något program inom EU för sådana åtgärder som ni planerar att genomföra. När ett program ska dela ut pengar görs en utlysning, det vill säga en ansökningsomgång för stöden startas.

Det bästa sättet att hålla reda på vad som sker inom EU-programmen är genom en kontinuerlig bevakning. När en utlysning väl kommer är det ofta bråttom och mycket som ska samordnas. Genom att hålla sig à jour med EU-programmen samt policydokument från EU kan man se vilken inriktning och vilka områden som EU

vill satsa på och därmed vara förberedd då utlysningar kommer. Håll gärna kontakt med handläggare på ansvariga svenska myndigheter, eftersom de är uppdaterade med aktuell information. När det gäller energifrågor är det i första hand Energimyndigheten som är ansvarig, men även Tillväxtverket, Vinnova och Naturvårdsverket kan ha program som involverar energi.

Utöver ansvariga myndigheter kan man kontakta kommunens EU-rådgivare och/eller regionala EU-kontor för att få information. De regionala EU-kontoren kallas Europa Direkt och i Sverige finns 16 sådana kontor utspridda över landet. Både de kommunala och de regionala EU-rådgivarna kan ofta ge övergripande information om vilka program som finns.

Samtliga dessa aktörer kan ge information om EU-program, men de skriver inga ansökningar utan det får ni göra själva eller med hjälp av konsulter.

Att skriva en EU-ansökan

”Ansökan måste lämnas in i tid och vara komplett, man får oftast ingen andra chans att komplettera en ansökan”

Helena Lindquist, LightSwitch AB

Innan ni lägger ner en massa arbete på att ansöka om EU-stöd kan det vara bra att ta professionell hjälp av rådgivare eller konsulter som arbetar med EU-stöd för att gå igenom era chanser att få bidrag. Använd er av kompetenta rådgivare med överblick inom EU-finansiering. De kan bland annat utvärdera er projekttid, hitta rätt program och hjälpa till med ansökan.

För att få EU-medel måste den sökande partnern medfinansiera projektet och bidra med bland annat sin arbetstid. Projektförslag som kräver ett partnerskap över nationsgränserna måste dessutom innehålla en europeisk dimension och även vara till nytta för andra länder än de som genomför projektet. Utöver det är det en fördel om partners från flera olika organisationer samarbetar i ett projekt och gärna från olika delar av Europa.

Om ni bedömer att det finns goda chanser att få EU-finansiering är det dags att skriva en ansökan. Se till att avsätta tid för ansökan, men var också medveten om att tidsåtgången för ert ansökningsarbete bör stå i proportion till storleken på själva investeringen.

När ansökan skickas in måste den vara komplett och lämnas in i tid. Om ni inte har kompetens inom företaget att skriva ansökan – ta hjälp av professionella rådgivare och konsulter.

Konsulter kan anlitas i olika omfattning för en EU-ansökan. De kan hjälpa till med att kvalitetssäkra ansökan när den är skriven, de kan också skriva själva ansökan och ta

in alla dokument som krävs för att skicka in ansökan. Konsulter kan också anlitas för att vara koordinatörer i projektet.

Struktur och innehåll i en EU-ansökan

”När du beskriver projektet i ansökan, se till att det går i linje med de syften och kriterier som finns i utlysningen” Heidi Hautajärvi, KanEnergi Sweden AB

En EU-ansökan ska oftast fyllas i digitalt. Det är idag det vanligaste sättet, men det finns undantag, så läs vad som står för respektive program.

De digitala formulären finns på respektive programs hemsida. Där finns också handledning med mera. EU-ansökan består av två huvuddelar: ansökningsblanketter och ansökningsdel.

På ansökningsblanketterna ska man fylla i en sammanfattning av projektet, ge detaljerad information om respektive deltagare samt finansiell information.

I själva ansökan ska man ta fram en arbetsplan och beskriva hur genomförandet av projektet ska gå till med detaljerad information om bland annat deltagarna och konsortiet. Här ska det också framgå vilken påverkan projektet kommer att ha, det vill säga vilka effekterna förväntas bli, hur man tänker sprida resultaten från projektet med mera. I ansökan ska dessutom etiska frågor och jämställdhetsaspekter tas upp.

Ansökans innehåll och struktur varierar mellan olika program, men följande uppgifter efterfrågas i de flesta program:

- Kort sammanfattning av projektet
- Presentation av deltagarna
- Syfte, mål och förväntade resultat
- Projektdesign, teknisk beskrivning
- Metod i projektet
- Tidsschema
- Management och organisation
- Uppföljning och utvärdering
- Informationsspridning
- Budget

Ansökan bör skrivas på engelska, även om EU:s samtliga formella språk är tillåtna. Välskrivna och pedagogiska ansökningar ökar möjligheterna att få bidrag. Börja därför gärna minst ett halvår före sista ansökningsdagen med ansökningsarbetet för att hinna skriva en bra ansökan och anpassa den till EU-kulturen. Det är en klok investering. Se också till att förstå tanken bakom programmet. Varför vill EU satsa pengar inom detta område? Ha deras perspektiv i åtanke när du skriver ansökan.

Ett vanligt fel som såväl företag som offentlig sektor gör, är att presentera sitt projekt som ett affärsprojekt så som man skulle göra för exempelvis en bank. EU har ett politiskt syfte och en samhällsaspekt vid utdelning av pengar – avsikten är inte att gynna affärer. Det är därför viktigt att undersöka den bakomliggande politiska viljan med programmet för att kunna beskriva varför just ni ska ha pengar för att denna politiska ambition ska kunna uppnås.

Det är också en bra idé att etablera en god kontakt med myndigheten (EU eller nationellt) som administrerar programmet. Härigenom kan man få bra vägledning om man är på rätt väg samt andra tips om vad man bör tänka på när man utformar sin ansökan. Om man lyckas väcka intresse hos myndigheten för sin projektidé är detta en stor fördel.

Det mest tidskrävande i ansökningsarbetet är oftast alla dokument som ska bifogas. Det kan exempelvis vara styrkta dokument som visar att samtliga deltagare i projektet har finansiella och tekniska möjligheter att genomföra och slutföra investeringsprogrammet. Det handlar också om framtida frågor rörande immaterialrätt, exempelvis rättigheter och sekretessfrågor.

Lär av andra som har lyckats

Ta del av hur andra aktörer har skrivit ansökningar som har blivit beviljade och hur de genomfört sitt EU-projekt och lär av dem. På Intelligent Energy Europes hemsida <http://ec.europa.eu/energy/intelligent/> kan man läsa om EU-projekt som genomförts och som man gärna vill lyfta fram. De kallas för "success cases". Genom att ta del av dessa exempel kan man se vilka projekt som har fått bidrag, vad de har handlat om och vad EU finner intressant.

Ta också kontakt med kommuner och landsting i Sverige som deltar eller har deltagit i EU-projekt för att ta del av deras erfarenheter. Fem goda exempel finns med i denna skrift.

Genomförande och uppföljning

Besked

Från sista ansökningsdag till dess att EU ger er besked om ni får finansiering eller inte tar det i regel 3–9 månader. Om ni får finansiering betalas dessa pengar ut enligt två olika principer. Antingen betalas en del av summan ut i samband med att projektet startar och resterande del vid avslut eller så får projektet EU-stöd kontinuerligt med 3–6 månaders intervall under projektet.

Redovisning

Det krävs en tydlig redovisning av de aktiviteter som genomförs i projektet liksom att de mål som ni har satt upp i ansökan verkligen nås. Formulera därför åtgärder och resultat i ansökan så att effekterna går att redovisa på ett tydligt sätt i

slutrapporten. Lagg upp en egen budgetkod för projektet och var noga med att bokföra rätt från början.

Arbetsinsatser tas upp med faktisk lön och bestyrkta tidsredovisningar ska finnas.

Ekonomi

Bygg upp rutiner för redovisning av ekonomin. EU-projekten ställer krav på särredovisning. Spara alla underlag såsom kvitton, biljetter, boardingkort etc. De behövs som underlag i den ekonomiska redovisningen av projektet. Ta därför för vana att samla in boardingkort och andra ekonomiska underlag i direkt anslutning till varje aktivitet. I samband med alla möten, bör man ta fram en signerad deltagarlista samt anteckningar. Materialet kommer att vara underlag för utgifter i samband med möten såsom kaffe, lunch eller hyra av möteslokal.

Tid är pengar. Tänk på att alla som medverkar i EU-projekt ofta medfinansierar projektet genom sin medverkan. Använd lämplig blankett för att redovisa tid i projektet, egen eller enligt programmets rekommendation. Använd korrekt modell för att beräkna timkostnad samt overheadkostnader.

Notera när rekvisitioner ska lämnas in och skapa rutiner så att alla som medverkar lämnar information i god tid. Spara upphandlingsunderlag och avropsavtal för redovisning. Tänk på att dessa i vissa fall ska finnas tillgängliga så lång tid som fem år efter avslutad programperiod.

Rapporter och dokumentation

Dokumentera löpande alla aktiviteter som genomförs i projektet. Detta underlättar för läges- och slutrapporter som ska lämnas till sekretariatet enligt fastställda rutiner för programmet. Använd det språk som gäller för hela projektet och utforma gärna en mall så att all information redan från början har en användbar struktur.

Notera särskilt vilka indikatorer och resultat som ska uppnås och bestäm hur de ska följas upp.

Spridning av resultat

Spara alla klipp från tidningar och broschyrer som rör projektet, de ska bifogas i redovisningen. Tänk på att alltid ha med EU-flagga samt programmets logotyp i trycksaker och annat material som finansieras av projektet.

Uppföljning och utvärdering

Förutom kraven på utvärdering och slutrapportering som EU ställer är det viktigt med uppföljning av projekten även ur den egna verksamhetens perspektiv. Börja med uppföljning tidigt i projektet och se till att det finns både tid, rutiner och pengar till detta. Kom också ihåg att utvärderingar och slutrapportering av projektet är viktigt för andra finansiärer.

Fem goda exempel

Renovering till passivhus i Alingsås ger mervärde

I Alingsås pågår renovering av flerbostadshus byggda i början av 1970-talet.

Fastigheterna med totalt 300 lägenheter byggs om från originalskick till passivhusstandard. Projektet kallat Brogården ingår i EU-programmet Beem-Up.

– Genom vår medverkan i Beem-Up har vi kunnat växla upp det här projektet en nivå. Våra hållbarhetsmål hade vi klarat ändå, men inte att utvecklas ytterligare, menar Ing-Marie Odegren, VD på Alingsåshem.

– Vi såg en utlysning till Beem-Up i en tidning och kände att programmet passade oss perfekt. Det skulle innebära att vi kunde genomföra vårt projekt så som vi tänkt, men dessutom ge ett mervärde. Vi skulle dessutom kunna få hjälp med utveckling, berättar Ing-Marie Odegren.

I projektet ingår från Sverige även Skanska och Sveriges Tekniska Forskningsinstitut (SP) liksom tre bolag som är underkonsulter till Skanska. Både SP och Skanska hade erfarenhet av att skriva EU-ansökningar, vilket var till stor hjälp för Alingsåshem.

– Att skriva ansökningar är en komplicerad och tidsödande process och det är inget man ska snickra ihop själv om man inte har erfarenhet. Ta hjälp av de som kan, råder Ulf Alexandersson, ekonomichef på Alingsåshem.

I Beem-Up ingår även demonstrationsprojekt i Frankrike och Holland. Målsättningen är att utveckla kostnadseffektiv renovering av befintliga flerbostadshus samt att drastiskt reducera energiförbrukning för uppvärmning. Dessutom ska tekniken och metoderna kunna användas i stor skala. Brogården är det projekt inom Beem-Up som har kommit längst och också det som har högst målsättning vad gäller minskad energiförbrukning.

Alingsåshem hade en tydlig projektbild av Brogården när man gick in i projektet. Man ville renovera sina fastigheter i Brogården till passivhusstandard, men det skulle också finnas med ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbarhetsperspektiv. Alingsåshem bedömde att ett deltagande i Beem-Up skulle öka möjligheten att utveckla fastigheterna och området.

– Så har det också blivit. Det kan vi säga redan nu, trots att det är två år kvar i projektet. Vi har genom projektet kunnat utveckla klimatskalet på ett sätt som vi inte hade haft möjlighet att göra själva. Vi har också kunnat installera energisnålare hissar och vi har dessutom fått ett nytt synsätt kring hållbarhetsfrågor. Det är både utveckling av teknik och kompetens, anser Ing-Marie Odegren.

Både Ing-Marie Odegren och Ulf Alexandersson är överens om att projektet är givande och utvecklande. Samtidigt är det krävande.

– Man ska inte söka pengar för bidragens skull, utan för att det ger möjligheter till utveckling i projekt som man ändå hade tänkt genomföra. För att få ut så mycket som möjligt är det också viktigt att vara frågvis, för det är deltagare från olika länder med kulturella skillnader och med olika språkkunskaper. Det är bra att fråga så att man verkligen blir på det klara vad som menas, för tolkningar kan bli fel. Det gäller även när man ska skriva uppföljningsrapporter. Det gäller att inte tolka vad EU vill ha, utan att veta, menar Ulf Alexandersson.

Kort fakta om Alingsåshem och Beem-Up

Beem-Up – Building Energy Efficient for Massive market Uptake – är en del av EU:s forsknings- och innovationsprogram EeB, Energy efficient Buildings. I Beem-Up ingår Sverige, Frankrike och Holland med var sitt demonstrationshus. I projektet ingår också partners från andra länder. Programmet pågår under fyra år och startade 2010. Koordinator för projektet är Acciona Infraestructuras i Spanien.

Alingsåshem ska i projektet bygga om 300 lägenheter i sitt miljonprogramsområde Brogården från originalskick till passivhusstandard.

Läs mer på: www.beem-up.eu

IT ska sänka energiförbrukning i Botkyrka, Lyon och Manchester

Med hjälp av modern informationsteknik ska hyresgäster direkt kunna se sin förbrukning av el, vatten och värme och därmed kunna påverka sin energiförbrukning på ett enklare sätt. Tekniken installeras just nu i lägenheter hos Botkyrkabyggen samt hos bostadsbolag i Manchester i England och Lyon i Frankrike inom EU-projektet "Showe-it".

– Att vi ville samarbeta internationellt kring dessa frågor kom som en naturlig följd av tidigare kunskapsutbyte vi haft med dessa bostadsbolag kring fastighetsfrågor, säger Martin Svensson, projektledare på Botkyrkabyggen.

– Men det är faktiskt inte på vårt initiativ vi startade projektet, utan vi blev kontaktade av ett spanskt konsultbolag om vi ville driva ett EU-projekt kring individuell mätning med modern IT-teknik. Konsultbolaget har gedigen erfarenhet av att skriva EU-ansökningar och de har dessutom gjort det på ett framgångsrikt sätt flera gånger tidigare.

– De stod för huvuddelen av ansökningsarbetet. Det var en stor fördel eftersom de vet vilken typ av information som efterfrågas och hur man ska uttrycka sig i ansökan för att det ska passa EU-kommissionen. Vi som representerade bostadsbolagen stod för detaljkunskapen kring våra respektive demonstrationsprojekt samt arbetsfördelningen.

Martin Svensson rekommenderar att man tar hjälp av en erfaren konsult när man ska skriva en EU-ansökan ifall man inte själv har stor erfarenhet av detta. Det som står i ansökan kommer att utgöra underlag till avtalet med EU-kommissionen och de olika parterna i projektet. Det är därför viktigt att det blir korrekt. Det går oftast att ändra delar i avtalet, men innebär en del byråkrati då det måste förankras med såväl alla i projektet som med EU-kommissionen. Martin Svensson tycker också att det är en fördel att en erfaren konsult, som är oberoende, går igenom allt material och ser till att det är skrivet så att allas intressen tillgodoses.

När det gäller "Showe-it" beviljade EU-kommissionen pengar till projektet vars totala budget är 3,7 miljoner euro. Ett krav från EU-kommissionen var att projektet skulle ledas av en koordinator med ekonomisk styrka och ett större deltagande i projektet och därför ansågs något av bostadsbolagen mest lämpat. Resultatet blev att Botkyrkabyggen fick ansvaret att koordinera projektet.

– Det är roligt och givande att ha en sådan central roll i projektet, men jag skulle inte rekommendera någon att bli koordinator som inte har erfarenhet av EU-projekt tidigare, vilket är fallet för oss. Vi hade räknat med en halvtidstjänst, men det var för snålt tilltaget. Periodvis innebär det en heltidstjänst och det är mer krävande än vi räknat med, säger Martin Svensson.

Projektet startade i början av 2011 och ska pågå i tre år. I första steget samlades mätdata in och just nu pågår installationer av mätarna. De kommer att finnas ute hos hyresgästerna i ett år och därefter kommer man att göra en utvärdering.

– Ett tänkt mål för projektet är att vi kan nå en energibesparing på cirka 15–20 procent, säger Martin Svensson.

Kort fakta om Botkyrkabyggen och Showe-it.

Projektet ingår i programmet ICT-PSP, vars syfte är att stimulera innovation och konkurrenskraft inom EU. I projektet "Showe-it" deltar Botkyrkabyggen samt bostadsbolag i Manchester i England och Lyon i Frankrike. De ska genomföra demonstrationsprojekt med informationsteknik för individuell mätning av el, vatten och värme. I projektet ingår ytterligare nio företag, som arbetar med mjuk- och hårdvaruutveckling, energiproduktion samt forskning eller arbete inom energibesparing. I nära samarbete finns också ett antal bostadsbolag som inte själva driver demonstrationsprojekt, men som får ta del av projektet. Projektet startade i början av 2011 och ska pågå i tre år.

Läs mer på:

http://ec.europa.eu/information_society/activities/ict_psp/index_en.htm

EU-projekten förstärker energiarbetet i Västernorrland

– Ska man delta i EU-projekt så ska det röra ens kärnfrågor och leda till att det kan förstärka den process man arbetar med – då ger det ett bra resultat, säger Olle Bertilsson, miljöchef på landstinget i Västernorrland.

Landstinget i Västernorrland ingår just nu i två EU-projekt som rör energi i fastigheter. Det handlar dels om hur man kan öka investeringarna i förnybar energi, dels om miljöanpassad kyla.

Landstinget i Västernorrland har goda erfarenheter av att vara med i EU-projekt. Under perioden 2008 till 2011 deltog man i More4NRG, vilket var ett EU-program med tolv partners från olika delar i Europa. Även landstinget i Norrbotten deltog. Där var syftet att dela med sig av goda exempel på energieffektivisering och användning av förnybar energi. Projektet avslutades förra året, men har redan fått ett uppföljningsprojekt. Det heter Regions4Greengrowth och pågår under 2012–2014. Här deltar samma partners som i More4NRG och nu är fokus på hur de kan öka investeringarna i förnybar energi.

Upprinnelsen till dessa projekt kommer från den internationella organisationen Assembly of European Regions, där bland andra landstingspolitiker i Västernorrland ingår.

– De såg ett behov av att öka samarbete och kunskapsutbyte kring energifrågor i fastigheter och vi blev tillfrågade om vi ville ingå i ett sådant projekt. Ansökan till EU gjordes huvudsakligen av den holländska regionen Flevoland, som också är koordinator, berättar Olle Bertilsson.

Landstinget i Västernorrland deltar också i EU-projektet Baltic Energy som är ett interreg-projekt mellan de nordliga delarna av Sverige och Finland. Här är ett av fokusområdena miljöanpassad kyla och värme. Landstinget i Västernorrland är föregångare inom snökyla i Sundsvall, men vill också ta del av andra miljövänliga lösningar inom frikyla. Inför det projektet tog deltagarna hjälp av en konsult med att skriva ansökan, vilket var avgörande för att de fick pengar menar Olle Bertilsson.

– Jag rekommenderar att man tar hjälp med ansökningsarbetet av någon som har erfarenhet av detta. Men innan man sätter igång med det arbetet, måste man fundera på om man tycker att det är värt den ansträngning det innebär med såväl ansökningsarbetet som den tid man får lägga ner i EU-projektet. Om man beslutar sig för att söka EU-medel så ska man göra det inom kärnfrågor man verkligen brinner för och att det har samma fokus som det man själv driver, anser Olle Bertilsson och avslutar:

– Utöver detta är det viktigt att investera i nätverk, för det är stora projekt och det underlättar om man känner sina partners sedan tidigare.

Kort fakta om landstinget i Västernorrland och dess i EU-projekt

Landstinget i Västernorrland deltog under 2008–2011 i EU-projektet More4NRG som handlar om energieffektivisering och energistrategier. I projektet ingick tolv deltagare från hela Europa. Holländska Flevoland var koordinator. 2012 startade uppföljningsprojektet "Regions4Greengrowth" där samma deltagare ingår, men nu ligger fokus på ökande investeringar i förnybar energi. Det projektet avslutas 2014. Landstinget i Västernorrland deltar också i interreg-projektet Baltic Energy, som bland annat ska främja olika former av miljövänlig frikyla. Projektet pågår under 2,5 år och startade i januari 2012. Där ingår deltagare från de nordliga delarna av Sverige och Finland. Mittnordenkommittén är projektägare för Baltic Energy.

Läs mer på: www.interreg4c.eu och www.mittnorden.net

EU-projekt höjde ribban på energiområdet i Växjö

I Växjö har tio olika energiprojekt inom offentliga fastigheter ingått i EU-projektet SESAC under perioden 2005–2011. Det har bland annat lett till nya energieffektiva bostadshus, installationer av solceller och att en renoverad skola har sänkt sin energiförbrukning rejält.

– Medverkan i EU-projektet utmanade oss själva och visade att vi kunde uppnå mer på energiområdet än vi trodde från början, säger Carina Herbertsson, fastighetschef på Växjöhem.

Initiativet till att medverka i SESAC (Sustainable Energy Systems in Advanced Cities) kom från Växjö kommun. Det var också kommunen som stod för det huvudsakliga ansökningsarbetet.

– I Växjö kommun har vi dessutom en person som arbetar heltid med EU-samordningsfrågor. Det krävs att det finns någon som är uppdaterad på dessa frågor, för själv skriver man inte ansökningar så ofta och har därmed inte kompetensen, menar Carina Herbertsson.

I projektet ingick bland annat de kommunala bostadsbolagen Växjöhem och Hyresbostäder samt det kommunala fastighetsbolaget Vöfab, som äger och förvaltar lokaler. I Växjö genomfördes tio delprojekt inom såväl energisnål nybyggnation, energieffektiv renovering, beteendepåverkansprojekt, installation av solceller som satsningar på vindkraft. I de andra städerna som deltog – Delft i Holland och Grenoble i Frankrike – genomfördes ytterligare delprojekt. Utöver det var ytterligare tre städer med som observatörer. De hade inga egna projekt, men fick ta del av projekten i deltagarländerna.

Efter sju år med SESAC-projektet är Carina Herbertsson många erfarenheter rikare. Nu sitter hon och jobbar med en ny EU-ansökan och vet vilka fallgropar man bör undvika.

– Det är viktigt att ha gott om tid för att skriva en ansökan. Det tar tid att skriva själva ansökan, men också mycket förarbete som exempelvis att hitta partners. I ett tidigt skede bör man gå igenom hur man kan lägga upp sitt arbete och tänka igenom så att det man ska åstadkomma går att mäta och utvärdera, säger Carina Herbertsson och fortsätter:

– I SESAC hade vi inte från början specificerat hur vi skulle genomföra de uppföljande mätningarna och det visade sig dessutom att vi mäter på olika sätt i Sverige, Frankrike och Holland, vilket ställde till tidsödande problem. Det går inte att i detalj beskriva hur man ska mäta och utvärdera redan i ansökningskedet, men det måste finnas en tydlig tanke. Förberedelsearbetet är A och O för att det ska gå smidigt under projektet.

En annan viktig faktor, menar Carina Herbertsson, är en kompetent projektledning och hon pekar på att den/de personerna bland annat ska ansvara för att det finns tydlig struktur och mallar för redovisning liksom att alla i projektet håller deadlines.

Vad har varit den viktigaste lärdomen av er medverkan i SESAC?

– Att vi tagit flera steg framåt inom energiarbetet vid nyproduktion och det i en snabbare takt än vad som annars skett. De ekonomiska bidragen har varit viktiga, men det är framförallt nätverket, den nya kunskapen och erfarenheterna som har lett till att vi har lyckats med våra tio projekt, säger Carina Herbertsson.

Kort fakta om Växjös medverkan i SESAC

SESAC (Sustainable Energy Systems in Advanced Cities) ingick i EU:s sjätte ramprogram. Det syftade till att uppnå hållbara städer genom en ökad användning av förnybar energi och en effektiv energianvändning. Programmet skulle också leda till ökad användning av förnybara energikällor, teknik och system för elförsörjning samt för värme- och kylanläggningar. Programmet pågick mellan 2005 och 2011. I projektet deltog Växjö, Delft i Holland och Grenoble i Frankrike samt observatörer från städer i Ungern, Estland och Litauen. Koordinator för projektet var Växjö kommun.

Läs mer på: <http://www.concerto-sesac.eu/>

Sex länder utvecklar individuell mätning

ÖrebroBostäder (ÖBO) ingår tillsammans med bostadsbolag i sex andra europeiska länder i EU-programmet BECA. Det handlar huvudsakligen om att minska energiförbrukningen genom individuell mätning.

– Vi har jobbat med individuell mätning av vatten sedan 2002 med ett egenutvecklat system. Vi ville delta i programmet för att vidareutveckla systemet och ta del av andras erfarenheter, säger Linus Larsson, projektledare på ÖBO.

ÖBO skickade in sin ansökan till EU-kommissionen och av 55 formella ansökningar valdes 17 stycken ut. Ansvariga för dessa ansökningar fick under en tvådagarssession i Bryssel presentera sina projekt. Efter detta utvaldes sju företag att ingå i projektet, varav ÖBO var ett och för övrigt det enda projektet från Norden.

– Ansökan skrev vi på egen hand och vi fick en viss handledning från vår projektkoordinator Empirica. Arbetet med ansökan var arbetskrävande och den skrevs på förhållandevis svår teknisk engelska, berättar Linus Larsson.

– I ansökan beskrev vi den teknik som vi har utvecklat, men istället för att fördjupa oss för mycket i tekniska detaljer valde vi att visualisera vårt system. Vi beskrev kortfattat och tydligt hur vårt individuella mätsystem fungerar, vilken nytta och effekter det har, vad vi ville utveckla och uppnå med att vara med i programmet. Parallellt med detta presenterade vi bilder på systemet för att på så sätt förenkla för de som ska ta beslut.

I ÖBO:s fall visade sig detta vara en framgångsrik lösning för projektet beviljades pengar. Motiveringen från EU var att ÖBO:s lösning är unik, enkel och uppbyggd med standardiserad teknik som finns tillgänglig i Europa. Den kan leda till stora volymer med bra priser, vilket kan ge fler bostadsbolag möjlighet att genomföra energibesparande åtgärder.

BECA-projektet ska pågå i 3 år och startade i början av 2011.

– Erfarenheten hittills är att det är tidskrävande och innebär mycket jobb med uppföljning, möten och så vidare, men samtidigt är det lärorikt att ta del av hur andra jobbar för att på så vis kunna utveckla sitt eget energibesparingsarbete.

– Ska man delta i ett EU-projekt rekommenderar jag att man gör det inom ett område som man vill vidareutveckla och att det finns en eller flera på företaget som brinner för detta. Pengarna som man får till projektet ska man inte se som det viktigaste, utan snarare möjligheten att kunna utveckla vidare sina idéer genom att ta del av andras erfarenheter, säger Linus Larsson.

Kort fakta om ÖBO och BECA

EU vill uppmuntra bostadsbolag runt om i Europa att hitta och genomföra energibesparande åtgärder i sina bostadsbestånd. Därför har EU avsatt medel i ett program kallat BECA (Balanced European Conservation Approach). Programmet pågår under 3 år och startade i januari 2011.

Totalt ingår bostadsorganisationer från Sverige, Tyskland, Italien, Spanien, Bulgarien, Tjeckien och Serbien. Koordinator för projektet är Empirica i Tyskland.

ÖBO kommer inom projektet att installera individuell vattenmätning i 430 lägenheter. Mättekniken ska tillsammans med andra åtgärder få hyresgästerna att spara energi, främst kall- och varmvatten.

Läs mer på: www.beca-project.eu

Att söka EU-stöd för energieffektivisering av offentliga fastigheter och lokaler 2013

Det finns olika typer av EU-stöd, med olika syften och med olika krav på dem som söker. Stödformerna varierar dessutom över tiden. Här följer en sammanställning över sex aktuella program för energiåtgärder.

För att hålla dig uppdaterad kontakta gärna kommunens EU-rådgivare eller ditt regionala kontor i Bryssel till exempel North Sweden, West Sweden osv. På bland andra West Swedens hemsida finns dessa listade: <http://www.westsweden.se/eu-information/regionala-kontor-i-bryssel/> Dessa kontor har övergripande kunskap om vilka program som finns att söka. Titta gärna också på följande hemsidor: Energimyndigheten www.energimyndigheten.se; Vinnova: www.vinnova.se samt Generaldirektoratet för energi http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm (under funding).

Intelligent Energy Europe 2 (IEE2)

IEE står för Intelligent Energy Europe och är ett av tre delprogram som tillsammans utgör ramprogrammet Konkurrenskraft och Innovation (CIP). Programmet pågår mellan 2007 och 2013 och sköts av The Executive Agency for Competitiveness and Innovation (EACI) på mandat från Europeiska kommissionen.

Syfte

Syftet med IEE2 är att bidra till att Europa får en säker, hållbar energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser. För att bidra till detta kan man söka projektmedel inom de tre delområdena SAVE, ALTENER och STEER samt som integrerade projekt.

- SAVE ska främja effektivare energianvändning och energibesparingar, särskilt i byggnader och industrier, samt för energiförbrukande produkter.
- ALTENER syftar till att stödja nya och förnybara energikällor. Det ska främja hållbar produktion av el, värme och kyla, integrering av förnybara energikällor i den redan existerande energiproduktionen och förberedelser av ny lagstiftning på området.
- STEER ska främja effektivare energianvändning inom transportsektorn samt produktion av alternativa och förnybara drivmedel.
- Integrerade initiativ främjar projekt där energieffektivitet och förnybara energikällor integreras och sammanförs i flera samhällssektorer och/eller att verktyg och aktörer kombineras i en och samma åtgärd.

Av delprogrammen är det framförallt SAVE och det Integrerade initiativet som är intressant för dig som arbetar med fastigheter.

IEE2 är ett program för mjuka frågor med projekt inom:

- policyutveckling och strategier
- förändringar på marknaden

- beteendeförändring
- tillgång till kapital
- utbildning.

Man kan däremot inte få stöd från IEE2 för rena investeringsåtgärder eller forskning, innovation och utveckling.

En viktig del av programmet är att utveckla de europeiska städernas och regionernas potential för energiomställning. Programmet ska främja strategiskt viktig teknik samt minska de ekonomiska riskerna och kostnaderna för hållbara energinvesteringar. Ambitionen är också att innovativ teknik inom energiområdet ska få ett genomslag på bred front. Dessutom vill man öka människors medvetenhet om hållbar energi.

Vem kan söka?

Stödet kan enbart sökas av juridiska personer, oavsett om de är privata eller offentliga, inom EU:s medlemsstater och ett antal andra europeiska länder. Ansökan måste göras av en grupp bestående av minst tre oberoende juridiska personer i tre olika länder. De flesta framgångsrika förslag omfattar dock fler än tre partners, genomsnittet är mellan åtta och nio partners. Den part som agerar koordinator för projektet ansöker om stöd och fördelar sedan detta mellan de ingående parterna. Alla medfinansierare måste tydligt redovisas. Man kan få stöd för upp till 75 procent av de totala stödberättigade kostnaderna. I IEE2-projekt ska kostnaderna delas mellan de som deltar och ekonomiska vinster är inte tillåtna. Projekt kan stödjas i maximalt 36 månader. Projekt som stöds av annan EU-finansiering kan inte erhålla stöd från IEE2.

Varje år öppnas en ny ansökningsrunda. Ansökningsrundorna kallas "Call for proposals" och beskriver vilka prioriteringar och typer av projekt som gäller för aktuell period. Utlysningen publiceras generellt sett i december/januari och sista ansökningsdatum infaller oftast i maj.

Hur söker man?

Ansökan kan enbart skrivas direkt via IEE:s hemsida:

<http://ec.europa.eu/energy/intelligent>

Urvalsprocessen

Utvärderingen av en ansökan sker i tre steg. Det första steget i urvalsprocessen består av en bedömning om den sökande uppfyller behörighetskriterierna, det vill säga att det är en organisation av det slag som beskrivs ovan, tillräckligt antal partners i projektet osv. Där säkerställs också att det inte finns någon orsak till uteslutning, som exempelvis att den sökande är försatt i konkurs eller har blivit dömd i rättsprocess. Därefter bedöms urvalskriterierna som innebär att alla sökande måste ha såväl en finansiell förmåga som en formell förmåga att genomföra projektförslaget, det vill säga att det finns kvalificerad personal med i projektet. Ett förslag som uppfyller urvalskriterierna bedöms därefter utifrån fem bedömningskriterier, alla av samma vikt i den övergripande bedömningen. De fem bedömningskriterierna är:

1. Åtgärden ska vara relevant.
2. Metoden ska hålla hög kvalitet.
3. Ambitionen och trovärdigheten i effekterna av projektet.
4. Projektet ska medföra ett mervärde för Europa.
5. Allokerade resurser. Det innebär konsortiets ledning, projektdeltagare, antal arbetstimmar, motivering av kostnader och engagemang för medfinansiering.

Ansökan måste svara mot prioriteringarna i aktuell ansökningsomgång.

MLEI – PDA, en del av IEE2 med särskilda kriterier

Under den integrerade programdelen av IEE2 kan man söka stöd från "Mobilising Local Energy Investments (MLEI) – Project Development Assistance (PDA)".

Syfte

Många städer och regioner i EU har inom ramen för olika initiativ startat konkreta energieffektiviseringsprojekt och projekt för förnybar energi för att tackla utmaningarna inom energi- och klimatområdet. Utvärderingar visar dock att sådana projekt ofta är svåra att implementera, särskilt för små och medelstora kommuner, landsting och regioner, som saknar teknisk kapacitet att omvandla planerna till genomförbara projekt. MLEI-PDA riktar sig till små och medelstora lokala och regionala offentliga verksamheter för att utveckla projekt som har relevans för den lokala eller regionala utvecklingen.

MLEI-PDA är utformat för att stödja projekt som redan har definierat sitt syfte. I praktiken innebär det aktiviteter som är nödvändiga för att förbereda och få finansiering för offentliga investeringsprogram. Det kan exempelvis vara förstudier, finansieringslösningar, affärsplaner och förberedelser för upphandling och anbudsfordaranden. Stödberättigade kostnader är till exempel personalkostnader, kostnader för resor och uppehälle samt kostnader för underleverantörer. Däremot stöds inte investeringar i hårdvara, grundläggande forskning och teknologiutveckling.

Vem kan söka?

Stödet kan sökas av en eller flera juridiska personer, som är etablerade i ett stödberättigat land. Kravet på minst tre parter gäller alltså inte i detta fall.

Ansökningar måste koordineras av en lokal eller regional offentlig verksamhet, som en kommun, stad, landsting eller region. Projektet ska ha en så kallad hävstångseffekt på minst en faktor 15, det vill säga varje euro som ges i stöd måste leda till investeringar om minst 15 euro.

Förslag måste involvera kostnader för projektutveckling på minst 400 000 euro, vilket leder till en minimiinvestering om 6 000 000 euro i hållbar energi eller energieffektivisering. I vissa fall accepteras kostnader för projektutveckling på 200 000 euro. Projektet, liksom inom övriga IEE2, får pågå i maximalt 36 månader.

Hur söker man?

Ansökan kan enbart skrivas direkt via IEE:s hemsida: <http://ec.europa.eu/energy/intelligent> i anslutning till ordinarie ansökningsomgång för programmet.

Ansökan består av fyra delar:

1. Online-formulär för administrativa data och sammanfattning.
2. Det tekniska arbetsprogrammet.
3. Budget, både summerad och uppdelad på respektive partner.
4. Bilagor: finansiella och juridiska dokument, stödbrev och bakgrundsdokument.

Urvalsprocessen

Ansökan måste lämnas in i tid och vara fullständig. Alla deltagare måste ha fyllt i och skrivit under ansökan. Förslaget ska relatera till prioriteringen för MLEI-PDA under den aktuella tidsperioden.

Ett förslag som uppfyller urvalskriterierna bedöms därefter utifrån fyra bedömningskriterier, alla av samma vikt i den övergripande bedömningen. De fyra bedömningskriterierna är:

1. De föreslagna åtgärdernas relevans och mervärde för EU.
2. Kvaliteten på genomförande av åtgärderna.
3. Trovärdighet och effekter av de föreslagna åtgärderna.
4. Medel till de föreslagna åtgärderna.

Tips! I guiden för MLEI-ansökningar finns information om vilka typer av projekt och projektskeden som lämpar sig för ansökning om stöd.

Build Up Skills – en del av IEE med särskilda kriterier

Build Up Skills, är liksom MLEI-PDA, en del av det integrerade programmet i IEE2. Build Up Skills har till uppgift att öka hantverkarens och installatörers kunskap och kompetens om energieffektivisering och förnybar energi vid ny- eller ombyggnation. Fokus ligger på hantverkare och installatörer på byggarbetsplatser.

Syfte

Syftet med Build Up Skills är att säkerställa kompetens för att nå EU:s energi- och klimatmål. Behovet av utbildning och fortbildning i byggbranschen är stort i hela Europa.

21 länder deltar i programmet Build Up Skills, del I. Varje land ska ta fram en egen nationell handlingsplan för hur hantverkarnas och installatörernas kvalifikationer ska stärkas. I Sverige heter projektet BUSS – Build up skills Sverige och genomförs av en grupp bestående av Energimyndigheten, Sveriges Byggindustri, Svenska Byggarbetsreförbundet, NCC, VVS-företagen, WSP, Föreningen Sveriges regionala

energikontor och SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut. Arbetet leds av Energimyndigheten. I början av 2013 kommer de att presentera en handlingsplan.

Inom den andra delen av detta initiativ – Build Up Skills II, ska man sedan bygga vidare på resultaten från den första delen och den handlingsplan som tagits fram nationellt. Aktörer kommer då att kunna gå samman och ansöka om projekt för att, där det finns behov, skapa nya eller utveckla redan existerande utbildningsinsatser på området. Denna utlysning öppnar under hösten 2012 och har sin deadline 30 april 2013. Dessa projektansökningar liknar de vanliga ansökningarna under IEE2. Mer information om innehåll och urvalskriterier finns i utlysningstexten och arbetsprogrammet 2012, samt kommer att publiceras på programmets EU-portal: www.buildup.eu. Den svenska hemsidan nås via www.buildupskills.se.

ELENA

Europeiska kommissionen och Europeiska investeringsbanken har initierat European Local Energy Assistance, ELENA, vilket finansieras via EU:s program IEE. Det är ett stöd för utveckling av energiinvesteringsprogram på lokal nivå.

Syfte

Stödet är skapat för att mobilisera finansiering för investeringar i hållbar energi på lokal nivå. ELENA täcker en del av de kostnader som uppstår vid förberedelse av storskaliga investeringsprogram för hållbar/förnybar energi i städer, kommuner och regioner. Det kan exempelvis vara kostnader för marknadsundersökningar, affärsplaner, energirevision och förberedelse för anbudsfordaranden. Stödet gäller dock inte själva investeringskostnaden. Stödet handläggs av Europeiska investeringsbanken.

Exempel på stödberättigade kostnader: utveckling av förstudier och marknadsanalyser, strukturering av investeringsprogrammet, framtagande av affärsplaner, mer djupgående energikartläggning samt förberedelse av upphandling och kontrakt.

Det stöd som söks måste vara nödvändigt för att investeringsprogrammet ska komma till stånd, och måste följa principer om sund ekonomisk förvaltning såsom valuta för pengarna och kostnadseffektivitet. Stöd beviljas inte för hårdvarukostnader såsom mätutrustning, datorer eller kontorslokaler. Man kan inte heller få stöd retroaktivt och syftet får inte vara att skapa eller resultera i vinst för mottagaren av stödet.

Vem kan söka?

Stöd kan sökas av offentliga aktörer som förbereder ett investeringsprogram inom följande områden:

- Offentliga och privata byggnader – för ökad energieffektivisering och ökad andel förnybar energi.

- Urbana transporter – för ökad energieffektivisering och ökad andel förnybara energikällor.
- Lokal infrastruktur.

Man kan få stöd för upp till 90 procent av de totala stödberättigade kostnaderna. Projekt kan stödjas i maximalt 36 månader. Projektet ska ha en så kallad hävstångseffekt på minst en faktor 20, det vill säga varje euro som ges i stöd måste leda till investeringar om minst 20 euro. Förslag måste involvera kostnader för projektutveckling på minst 2 500 000 euro, vilket leder till en minimiinvestering om 50 000 000 euro i hållbar energi eller energieffektivisering.

Ett krav för att beviljas stöd är att de planerade investeringarna genomförs, i annat fall kan utbetalt stöd krävas tillbaka.

Hur söker man?

Det finns inga särskilda ansökningsomgångar, stödet beviljas enligt principen "Först till kvarn får först mala" inom aktuell budget.

Sökanden bör presentera sitt investeringsprogram för Europeiska investeringsbanken och indikera behovet av stöd från ELENA. För att starta en diskussion om stöd från Europeiska investeringsbanken bör man som sökande lämna följande information:

- Sammanfattning av det planerade investeringsprogrammet, inklusive typ av investering och tilltänkt metod för att genomföra investeringsprogrammet.
- Förväntad investeringskostnad och tidsschema för att utveckla programmet.
- Mängd, omfattning och huvudsakliga behov som man behöver stöd för.

Baserat på denna information bedömer Europeiska investeringsbanken om förslaget lever upp till urvalskriterierna och om det finns behov av stöd från ELENA för det specifika investeringsprogrammet. Om utfallet är positivt kan en förfrågan om stöd förberedas och Europeiska investeringsbanken lämnar förslaget till kommissionen för godkännande.

Urvalsprocessen

För att få stöd måste man uppfylla kriterierna för sökande. Utöver det tar Europeiska investeringsbanken hänsyn till följande:

- Investeringsprogrammets lämplighet, t.ex. program, plats och land.
- Investeringsprogrammets tillförlitlighet det vill säga att projektet skulle godkännas av en långivare.
- Sökandens finansiella och tekniska möjlighet att genomföra och slutföra investeringsprogrammet.
- Förväntat bidrag till EU:s 20/20/20 -mål för minskade koldioxidutsläpp, ökad andel förnybar energi och förbättrad energieffektivisering.
- Förväntad så kallad hävstångseffekt – investeringen måste uppgå till minst 25 gånger det beviljade stödet.

- Europeiskt mervärde, i enlighet med EU:s policyer, mål, prioriteringar och lagstiftning för hållbar energi.
- Spjutspetsteknik för hållbar energi för att implementera investeringsprogrammet.
- Goda möjliga effekter på lokal eller regional utveckling, inklusive positiva effekter på små och medelstora företag.
- Bevis för att stödet inte används till investeringsprogram som passar bättre inom andra liknande stödprogram. Om stöd kan erhållas från något annat program måste sökanden motivera varför stöd från ELENA är mest ändamålsenligt.
- Frånvaro av annat EU-stöd till sökande för förberedelse av investeringsprogrammet.

Mer information om ELENA finns på Europeiska investeringsbankens hemsida: www.eib.org/elena

European Energy Efficiency Fund – EEEF

The European Energy Efficiency Fund (EEEF) är en fond som genom marknadsbaserad finansiering stödjer projekt som främjar en hållbar marknad för energi och klimatskydd i EU. Bakom EEEF står Europeiska kommissionen, Europeiska investeringsbanken, aktiebolaget Cassa Depositi e Prestiti SpA samt Deutsche Bank.

Syfte

Syftet med EEEF är att minska klimatförändringarna genom energieffektiviseringsåtgärder och användning av förnybar energi inom EU:s medlemsstater. Stöd ges tekniskt eller genom olika typer av lån till direkta investeringar.

För att öka kommuners medvetenhet om sänkning eller allra helst neutralisering av koldioxidutsläpp kan man i EEEF söka tekniskt stöd. Det ska påskynda investeringar inom bland annat energieffektivisering. Stödet kan stå för upp till 90 procent av ett projekts totala kostnader. Syftet är att underlätta genomförande av projekt genom att stödja utarbetandet av förstudier, affärsplaner, anbudsförfaranden etc.

EEEF stödjer kommunala, lokala och regionala verksamheter, liksom offentliga och privata enheter som agerar för deras räkning genom två typer av finansiering: direkta investeringar och investeringar i finansinstitut.

EEEF investerar bland annat i energibesparande åtgärder i offentliga fastigheter.

Vem kan söka?

De slutliga mottagarna av stöden är kommunala, lokala och regionala verksamheter, men bidraget kan sökas av både offentliga och privata enheter som agerar på uppdrag av dessa verksamheter.

Hur söker man?

Till skillnad från EU-programmen så finns det ingen ansökningsblankett för EEEF. För att kontrollera sin behörighet och om ett aktuellt projekt är intressant för fonden skickar man in sina uppgifter till Deutsche Bank som hanterar fonden. Det görs via hemsidan www.eeef.eu.

Det finns ingen deadline för ansökningar, utan fonden investerar löpande. Deutsche Bank granskar projekten och utför företagsbesiktning (due diligence). Investeringsbesluten fattas däremot av de beslutande organen för fonden.

Urvalsprocessen

Investeringarna måste uppgå till minst 20 procent av primärenergibesparingarna för dessa projekt, med undantag för byggsektorn där en högre andel krävs. För investeringar i transportsektorn krävs en 20-procentig minskning av koldioxidutsläpp. En beräkning av faktiska koldioxidbesparingar och primärenergibesparingar måste redovisas. Detaljer som ska ingå är de antaganden och den beräkningsmetod som man har använt. Offentliga verksamheter som begär finansiering för stödberättigade projekt bör ha konkreta mål för att minska klimatförändringen. Fonden investerar endast i beprövade tekniker. För att kontrollera om projektet uppfyller urvalskriterierna se EEEF.s hemsida: www.eeef.eu.

EU:s sjunde ramprogram (FP7)

EU:s sjunde ramprogram, FP7, ska främja utveckling inom forskning och teknik. Programmet pågår under perioden 2007–2013 och ger stöd till forskning inom utvalda prioriterade områden. Syftet är att EU ska bli, eller fortsätta vara, världsledande inom dessa områden. I Sverige har Vinnova regeringens uppdrag att främja svenskt deltagande i FP7.

För att fungera som ett komplement till nationella forskningsprogram måste verksamheter som finansieras av FP7 ha ett europeiskt mervärde. En viktig del i det europeiska mervärdet är många åtgärders gränslöshet: forskningsprojekt genomförs av konsortier med deltagare från olika europeiska, och även andra, länder och FP7:s stipendier kräver rörlighet över nationsgränserna.

Det program som bör vara mest intressant ur ett fastighets- och energieffektiviseringsperspektiv är samarbete inom området Cooperation (samarbete), vilket är ett av fyra huvudområden. Programmet stödjer forskning inom ett antal temaområden, däribland energi. Här ges medel till internationella samarbetsprojekt inom och utanför EU.

Området energi fokuserar på:

- Bränsleceller.
- Förnybar elproduktion. Speciellt elproduktion baserat på sol, vind och biomassa. Även geotermisk energi, energi ur havet samt vattenkraft ingår.
- Förnybar bränsleproduktion med inriktning mot nya typer av biobränslen.

- Uppvärmning och kylning med användande av förnyelsebar energiteknik.
- Teknik för avskiljning och förvaring av koldioxid för att möjliggöra energiproduktion med låga utsläpp.
- Ren kolteknik.
- Intelligent energinätverk med inriktning mot el- och gasnätverk.
- Energibesparing och effektiv energi.
- Kunskapsuppbyggnad som bas för policybeslut inom energiområdet.

På energiområdet har det de senaste åren funnits en speciell utlysning för energieffektivisering i byggnader.

Vem kan söka?

Deltagande i FP7 är öppet för en rad organisationer och enskilda personer. Vilka som kan delta framgår i arbetsprogrammet för varje område. Förutsättningen för medverkan är oftast att projektet utgör ett samarbete mellan flera länder. De konkreta planerna för att genomföra de specifika programmen annonseras av Europeiska kommissionen i arbetsprogram som antas årligen. Dessa arbetsprogram innehåller tidplanen för de ansökningsomgångar som ska publiceras under året. Varje ansökningsomgång omfattar vanligen ett särskilt forskningsområde. Den grundläggande principen för finansiering via FP7 är samfinansiering. Detta innebär att kommissionen tilldelar anslag till projekt som själva bidrar med en viss procentsats av de sammanlagda kostnaderna. Olika ersättningsnivåer gäller för olika arbetsprogram, men standardersättningen för forskning och teknisk utveckling är 50 procent. För verksamhet som konsortieledning, nätverkande, utbildning, samordning, spridning och så vidare kan ersättningen ibland uppgå till 100 procent av de stödberättigade kostnaderna.

Varje EU-land har inrättat en nationell kontaktpunkt för personlig rådgivning och hjälp till forskare och organisationer som vill delta i programmet. Det enklaste sättet att få mer information och hjälp att hitta rätt bland arbetsprogram och ansökningsomgångar är att kontakta dessa. I Sverige är Vinnova den primära nationella kontaktpunkten.

Hur söker man?

Ansökan kan enbart göras direkt via FP7:s hemsida:

http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

Urvalsprocessen

Urvalsprocessen liknar den för IEE2, se information för respektive ansökningsomgång.

Mer information

Mer information om FP7 finns på Vinnovas hemsida: www.vinnova.se, Community Research and Development Information Service, Cordis hemsida:

<http://cordis.europa.eu/fp7/> samt FP7:s hemsida:

<http://ec.europa.eu/research/fp7/>

Tips! Energimyndigheten kan ge stöd till själva arbetet med projektansökan, ett så kallat planeringsbidrag. Det kan sökas både av privata och offentliga aktörer. I urvalet av vilka ansökningar som får planeringsbidrag bedöms projektets relevans för myndighetens nationella uppdrag, vilket är att arbeta för ett tryggt, miljövänligt och effektivt energisystem. Dessutom ska projektet överensstämja med den aktuella utlysningen inom programmet. Utöver det beaktas den sökandes förmåga att framgångsrikt planera och driva EU-projekt. För aktörer som bedriver ekonomisk verksamhet krävs att man lämnar uppgifter enligt regelverket för statligt stöd till näringslivet. Mer information om planeringsbidrag finns på Energimyndighetens hemsida www.energimyndigheten.se

Referenser

Intervjuer

Ulf Alexandersson, Alingsåshem

Olle Bertilsson, Landstinget i Västernorrland

Ulf Castenfors, GIA Sweden AB

Heidi Hautajärvi, KanEnergi Sweden AB

Carina Herbertsson, Växjöhem

Linus Larsson, ÖBO

Helena Lindquist, LightSwitch AB

Lisa Lundmark, Energimyndigheten

Ing-Marie Odegren, Alingsåshem

Martin Svensson, Botkyrkabyggen

Litteratur:

Erik Aronsson: Enad front på energiområdet, EuropaPosten 16 september 2011

Göran Kristiansson: EU:s energipakt satte fart på klimatdebatten, Fjärrvärmetidningen nr 2 2012

Lathund för EU-projekt från Karlstads kommun.

Hemsidor:

<https://cordis.europa.eu/partners/web/guest/home>

<http://ec.europa.eu/energy/intelligent/>

http://ec.europa.eu/information_society/activities/ict_psp/index_en.htm

www.alingsashem.se

www.botkyrkahem.se

www.beca-project.eu

www.beem-up.eu

www.buildup.eu

www.eeef.eu

www.eib.org/elena

www.energimyndigheten.se

www.enterpriseurope.se

www.interreg4c.eu

www.lvn.se

www.mittnorden.net

www.skl.se

www.vaxjohem.se

www.vinnova.se

www.obo.se

Baksida

EU-stöd 2013

Det finns många program från vilka fastighetsägare kan söka EU-stöd för energibesparingsåtgärder. Trots detta är det få svenska offentliga fastighetsorganisationer som söker EU-medel, fastän det finns ett behov av energieffektiva åtgärder. Det vill vi ändra på.

I detta PM får du vägledning om hur du kan ansöka om EU-stöd för energi-effektiviseringsarbeten i offentliga fastigheter och lokaler. Vi har gjort en genomgång av de möjligheter som finns för offentliga fastighetsorganisationer att söka EU-stöd med information om vilka program som finns, vad de har för syfte och inriktning samt vilken typ av projekt de ger stöd till. Vi har också intervjuat konsulter som är specialiserade på att ansöka om EU-medel. De delar med sig av sina bästa råd om hur man lägger upp arbetet för att framgångsrikt ansöka om EU-medel. Du kan även läsa om offentliga fastighetsorganisationer som har lyckats få EU-stöd. Vi berättar hur de gick till väga när de valde program, hur de tog sig an sin ansökan samt om deras råd till andra som funderar på att ansöka om EU-medel.

Upplysning om innehållet

Magnus Kristiansson, magnus.kristiansson@skl.se

© UFOS, 2012

ISBN: 978-91-7164-822-8

Text: Ann-Sofie Borglund